

Vaderschapskennis, nr. 21 – Oktober 2023, 2^e jaargang, nr. 10

Versie: 27-10-2023

1

© Bob de Raadt

*Freelance Contextueel Maatschappelijk Werker – Methodisch Ouderbegeleider – lid
Connect2Grow > Connect2Fathers – Auteur/boekenrecensent/blogger – Assistent
onderzoek bij de afd. Verloskunde-Gynaecologie Erasmus MC Sophia – ROTTERDAM.*

www.bobderaadt.nl

www.bobderaadt.nl/vaderschap.php (interviews & boekrecensies)

www.bobderaadt.nl/connect2fathers.php (Rotterdams project ‘vaderschap’)

www.bobderaadt.nl/socialeverloskunde.php (kwetsbare zwangeren/risicofactoren)

www.bobderaadt.nl/vaderschapskennis.php (magazine vaderschap & ontwikkelingen)

www.bobderaadt.nl/oudersenchristelijkgeloof/Daddycation/betrokkenvaderschap.php

www.bobderaadt.nl/VaderKrachtCentraal.php : christelijk geïnspireerd magazine
(digitaal)

www.bobderaadt.nl/fathersmatters.php Vaders doen ertoe.

www.bobderaadt.nl/vaderfactor.php vaderbeeld

@ bobderaadt@live.nl

Ook op: LinkedIn – Instagram – op YouTube:

<https://www.youtube.com/channel/UC1XmtqO6KlofGRFNGlqNakQ> -

https://youtu.be/y9WX_gspePw

---

¹ Rembrandt – schilderij ‘De verloren zoon’.

Inhoudsopgave:

- **Agenda** (pag. 2)
- **Redactioneel** (pag. 2)
- **Publicaties** (pag. 6)
- **Berichten** (pag. 7)
- **Boekenplank** (pag. 9)
  - Josje Swinkels (2023) *'Niet alle kleine meisjes worden groot'* – Elikser Uitg.
  - Isa Hoes & Merlijn Kamerling (2022) *Je bent niet alleen. Hoe ga je om met het verlies van een dierbare?* – Amsterdam: Uitg. Meulenhoff Boekerij.
  - Stephen B. Poulter (2006, 2019 Ned. vert.) *De Vaderfactor. De invloed van je vader op je professionele en persoonlijke identiteit* – Heeze: Circle Publishing.
  - Willem Bisseling (2019, 7^e herziene en uitgebreide druk – april 2022) *Vader op komst. Wat je als moderne vader kunt verwachten(en doen!)* – Amsterdam: Meulenhoff Boekerij BV.
  - Kimberley Roerdink: Gesprekskaartjes: *'Reminders voor verbindend ouderschap'* en *'GevoelsRijk', hulpkaartjes 'leren omgaan met gevoelens'*
- **NEW PUBLICATIONS** (bericht vanuit SIRG-FCAR) - (pag 18)

Agenda:

- 24-10-2023: Stakeholdersoverleg Pharos/VDRS: voortgangsbespreking themadossier 'Vaderschap'.
- Op woensdag 1 november in Zoetermeer, boeklancering > Saskia Assenbroek (2023) *Heb je mij gezien? Mijn weg naar hulp en herstel bij een postpartum depressie* – Gouda: Uitg. Klare Taal.
- 9 november: minisymposium 'postpartum depressie' – klachten bij een moeder, effect op de partner/vader: **Psychische kwetsbaarheid van (aanstaande) ouders in de eerste 1000 dagen.**

Redactioneel

Hoe komt het toch, dat het blijkbaar erg moeilijk is om vaders bij de geboortezorg te betrekken? Ik lees in een document 'Position paper: partner als cliënt'² dat het betrekken van de partner en/of vader rond de zwangerschap, geboorte en de eerste 1000 dagen essentieel is om kwetsbaar ouderschap te voorkomen". Het document wijst op kwetsbare actoren als een tekort aan huisvesting (en mogelijk andere aanverwante huisvestingsproblematiek: betaalbaarheid, te weinig beschikbaarheid sociale woningbouw, enorme wachtrij van woningzoekenden, startersproblematiek, BdR), grote sociaaleconomische verschillen en armoede onder alleenstaande ouders. Dit zijn prangende maatschappelijke vraagstukken. Er is partnerbetrokkenheid nodig.

---

² Opgesteld door dr. Violet Petit-Steeghs, universitair docent Erasmus School of Health Policy & Management, 6 oktober 2023, in samenwerking met namens Zuyd Hogeschool en Pharos.

Verantwoordelijkheidsgevoel bij de biologische vader (partner). Hoe krijgt onze maatschappij het voorelkaar om deze biologische partner weer in het spoor van betrokken vaderschap te zetten of daartoe uit te nodigen? Het document signaleert een 'moederschapsideologie'. Ook in dagblad Trouw wordt deze tendens geconstateerd³. Er moet een transitie komen naar meer vaderbetrokkenheid. Deze 'position paper' verdient veel politieke aandacht.

Ook Willem Bisseling constateert in zijn boek *Vader op komst* achterstelling en achterstanden m.b.t. de rol van de vader⁴. En hij is niet de enige, die stelt dat vaders het moeilijk hebben om adequaat in de geboortezorg in beeld te komen. Zie recente boeken (Borman, 2022⁵), rapporten (Distelbrink e.a. ^{6,7}) en artikelen (Sniekers e.a.⁸), om er een paar te noemen⁹.

Vaders voelen zich vaak niet gezien in verscheidene geboortezorggesprekken. Primair draait het vaak om moeder-en-kind (bijvoorbeeld in de financieringswereld van de geboortezorg). Ook al zijn (aanstaande) vaders bij het gesprek aanwezig, dan wordt de moeder vooral aangekeken en aangesproken. Tot frustratie en boosheid bij de vader. Dat vergroot zijn ergernis, onvrede, ongenoegen en onmacht. Vaders willen het liefst wel participeren in een dergelijk gesprek. Wie ziet hen zitten? Wie betreft hen bij het gesprek? Vaders willen/moeten groeien in kennis en kunde t.a.v. preconceptie, zwangerschap, bevalling en de postpartum periode. Ze moeten leren omgaan met de zwangerschapseffecten van hun vrouw/partner (effect van de hormonen) en nieuwe gedragingen. Vaders moeten leren wat hun vaderrol inhoudt; wat er van hen verwacht wordt en wat zij van zichzelf als vader verwachten. Zoveel onbekende aspecten, zoveel nieuwe dingen, zoveel kans op onhandige momenten (luier verschonen). Echt een nieuwe, andere verantwoordelijkheid. En toch kiezen steeds meer vaders om actief betrokken te zijn bij de preconceptionele fase, tijdens de zwangerschapsperiode, bij de bevalling (het liefst met goede, duidelijke coaching), tijdens de kraamperiode en daarna.

- Wie helpt hen in dit traject effectief op weg?
- Wie vraagt er naar hun beleving en ervaringen?
- Wie vraagt er hoe zij slapen in deze nieuwe omstandigheden?
- Wie informeert naar hun reactie op de situatie van hun vrouw (echtgenote/partner) bij eventueel ander gedrag?
- Wie helpt hen bij tegenslagen?

---

³ Trouw, 04-03-2023; "(Jonge) vaders krijgen veel subtiele hints met dezelfde boodschap: 'De zorg ligt bij mama'".

⁴ Bisseling, W. (2019) *Vader op komst. Wat je als moderne vader kunt verwachten (en doen)* – Amsterdam: Meulenhoff Boekery.

⁵ Borman, D. (2022) *Je eerste 1000 vaderdagen – praktische adviezen voor betrokken vaders: van zwangerschap tot peuter* – Amsterdam: Uitg. Unieboek/Het Spectrum.

⁶ Distelbrink, M., Vlug, J., Pels, T., Verstappen, M., Pronk, C. (2023) *Als vader je kind opvoeden in de (super)diverse samenleving, een verkenning* – Utrecht: Kenniscentrum Inclusief Samenleven (KIS).

⁷ Ook te vinden op:

https://www.bobderaadt.nl/documents/fathersmatters/Als_vader_je_kind_opvoeden_in_de_super_diverse_samenleving.pdf

⁸ Sniekers, M., Tillmann, L., Knops, S., Goossens, W. & Keinemans, S. (2023). Hoe betrekken we de vaders? Aandacht voor vaderschap in de hulpverlening. *Kind & Adolescent Praktijk*, 22(2), 6-12.

⁹ Zie de notitie *'Vaders doen ertoe'*, (studie-deel 3), geschreven door Bob de Raadt, met een groot aantal literatuurverwijzingen. Vindplaats: www.bobderaadt.nl/fathersmatters.php

- Welke steun bieden andere vaders, als een soort klankbord, als sociale steun, als ervaringsdeskundige?
- Welke kracht en steun halen vaders uit hun levensbeschouwing?

In onderzoekstrajecten en in wetenschappelijke publicaties wordt wel aandacht besteed aan vaderschap, aan de rol van vaders, aan ervaringen van vaders, aan jonge vaders, aan hun vaderbeeld en aan de maatschappelijk-culturele invloeden op vaderschap.

Toch zijn die onderzoeken klein in aantal, incidenteel en vaak lokaal/regionaal van opzet. Geen landelijke en integrale focus. Te vaak afhankelijk van tijdelijke subsidies en onderzoekstrajecten en van individuele initiatieven van bewuste en betrokken vaders. Hierdoor blijft de invloed van de vaderschapsvisie (te) beperkt.

- Waar zijn de vaders in landelijke onderzoeksprogramma's?
- Hoe wordt de vader actief betrokken bij prenatale huisbezoeken?
- Hoeveel mannelijke zorgverleners zijn er in de algehele geboortezorg? In de kraamzorg? In de eerstelijns verloskundige zorg?
- Wat is de reden dat er weinig mannen/vaders betrokken zijn bij spiegelgesprekken?
- Wie verzorgt de psycho-educatie aan (aanstaande) vaders t.a.v. het hele spectrum van de geboortezorg? Wie is er voor hen een klankbord/vraagbaak/inspirerend voorbeeld?
- Wie bespreekt er met hen hun vaderbeeld en de wording van dit vaderbeeld?
- Waar is de vaderparticipatie (mannenparticipatie!) in programma's als Stevige Start en/of Kansrijke start? Of noem het 'vaderemancipatie'-> om hun (vader)geluid te laten horen!
- Waar zijn de vaderverhalen (ervaringsverhalen) bij de Centering Parenting (op de website, in een video o.i.d.), bij kraamzorgorganisaties, bij consultatiebureaus, bij jeugdzorginstellingen?
- Waar zijn de vadersupportgroepen in de verschillende echelons van de gezondheidszorg?
- Zitten er vaders in oudercommissies binnen de (geestelijke) gezondheidszorg?
- Is er aandacht voor postpartum-klachten bij vaders en /of partners van vrouwen met PPD-symptomen?

Ik ben blij met recente rapporten over vaderbetrokkenheid (JOP, KIS, Home-start) en met initiatieven als Daddy's Place, VaderVuur, Vadersupportgroepen (waar ik bij betrokken ben, in Halsteren (vadersessies) en in Gorinchem (vadergidssavonden) of waar ik weet van heb (ICN-Sophia-Erasmus MC Rotterdam/NIDCAP-aanbod; buurthuiswerk-vaderwerk door papa Tijs; zoals gemeld in een eerdere editie van *Vaderschapskennis*, sept. 2023).

Het is belangrijk dat er een schaalvergroting komt qua aandacht voor vaders en hun vaderschap. Voor empowerment van hun (vader)rol, om hun handelingsverlegenheid te verkleinen, om hun vaderparticipatie te waarderen -> zeker in het kindbelang, in het gezinsbelang, als steun voor de moeder, in een gezonde taakverdeling als partners-ouders, ter versterking van hun ouderschap. Dat is een maatschappelijk belang; en een gezondheidszorgbelang. Dat is ook een effectief budgettair aspect. Participerende, betrokken, toegewijde, verantwoordelijke vaders zijn een vraagbaak en een stimulerende factor voor hun kind(eren); een baken en een anker in onzekere tijden; zijn

een bron van waardering en affectie, belangstelling en meeleven; zijn corrigerend en sturend. Dat werkt preventief in levens van baby's (buidelen), peuters, schoolkinderen, pubers en adolescenten. Dat vermindert de kans op emotionele stress, psychosociale uitval, schoolverzuim en andere problemen. Dan zijn betrokken vaders een schuilplaats en een klankbord voor hun kinderen. Om die reden is vaderparticipatie vanaf de conceptie van urgent belang. Dat vraagt maatschappelijke koersbepaling. Dat vraagt bewustwording in onze cultuur om vaderschap en de rol van vaders meer en beter te waarderen en te gronden (vaderemancipatie). Bied hen een actieve holding, zeker in een maatschappij met een 'moederschapsideologie', met een dominante 'moederbril-focus', met een veelheid aan vrouwen in de geboortezorg. En een onderbezetting van mannen/vaders in de geboortezorg.

- Welke ruimte krijgt de biologische vader (man, echtgenoot, partner) om volwaardig te participeren in de -eigen rol- in de geboortezorg?
- Wordt het belang van de 'vaderbril' onderkend?
- Wie helpt de vader om zicht te krijgen op de invulling van zijn rol (vanuit zijn eigen hartsbetrokkenheid; vanuit zijn liefde voor zijn kind)? Uiteindelijk is hij voor 50% de houder van dit kind!
- Steun hem bij de vraag wat hijzelf wil betekenen voor het kind? Hoe hij vader voor zijn kind wil zijn (qua betekenisgeving, beschikbaarheid, betrokkenheid, bevestiging, betrouwbaarheid).

Het gaat om integrale 'moeder-vader-kind'-zorg! Dat is de ideale geboortezorg. Dat geeft het kind een sterke start, een kansrijke start. Daar kan het kind heerlijk in buidelen! Dat geeft geborgenheid en 'vader-kind'-gehechtheid. Een zichtbare, onlosmakelijke (liefdes)band, een conceptionele bloedband, een verwevenheid met vader en moeder. Een vorm van 'waardegedreven', essentiële zorg, vanuit zowel een motherhood-constellation en als een fatherhood-constellation. Er is nog een wereld te winnen in de hedendaagse gezondheidszorg. Vandaar dit pleidooi voor versterking van 'vaderbetrokkenheid', samen met andere, eerder genoemde pleitbezorgers.

Tijdens het overleg Pharos-VDRS e.a. participanten in het 'Vaderschapsdossier' op 24 oktober 2023 heb ik de volgende activiteiten vermeld:

Overzicht van mijn activiteiten t.a.v. het kennis- en themadossier 'vaderschap':

- Ik publiceer 2 online-magazines: *Vaderschapskennis* en *VaderKracht Centraal* > bundeling van informatie en berichten m.b.t. het themadossier 'vaderschap' (maandelijkse edities).
- Ik ben themastudies aan het uitwerken: *Vaders doen ertoe*, *De VaderFactor* en *Postpartum depressie-klachten*.
- Ik heb een bijdrage geleverd aan het boek van Saskia Assenbroek *Heb je mij gezien? – Mijn weg naar hulp en herstel bij een postpartum depressie* – Gouda: Uitg. Klare Taal. Een ervaringsverhaal van een moeder met een postpartum depressie (PPD) en hoe deze klachten doorwerken in de partnerrelatie. Dit boek komt begin november uit. N.a.v. dit boek is er een middagsymposium in Zoetermeer over het thema PPD. Ik zal daar een presentatie geven over PPD en de invloed daarvan op de partner.

- Ik heb een bijdrage geleverd aan het boek 'Gezond zwanger worden. Van kinderwens tot kraambed' (Stegers, Geluk e.a.), over fertiliteitsproblematiek, preconceptiezorg en de focus daarbij op mannen/vaders/partners (vernieuwde druk; uitgave per nov./dec. 2023).
- Enige interviews gehad: in 'Gewoon Papa', door Patrick Timmermans en door Vakblad Vroeg. Vindplaats: www.bobderaadt.nl/fathersmatters.php
- Gastlessen op de Erasmus MC Academie (Rotterdam), t.b.v. sociale verloskunde: psychosociale problematiek bij kwetsbare zwangeren + aandacht voor de (aanstaande) vader en diens rol(opvatting).
- Vadersupport: groepen in Halsteren en Gorinchem
- Aandacht voor vadersupport op de afdeling Neonatologie (Erasmus MC Sophia Kinderziekenhuis)
- Deelname aan Klankbordgroep Zuyd Hogeschool (project JOP)
- Boekrecensies geschreven:
  - **Zo gewent. Als je kinderwens niet (meteen) wordt vervuld** - Hilde Van Goethem (2023) – Tielt: Uitgeverij Lannoo en
  - Rhodé van den Berg (2023) **Geboorte van een ouder. De kracht van mentale voorbereiding op het ouderschap** – Leuven: Acco learn.
  - Ook van *De Thuisblijfvader* (Tim Gouw), *De Vaderfactor* (Stephen Poulter) en *Vadervuur* (Jeroen de Jong).
  - De boekrecensie van *Vader op komst* (Willem Bisseling) komt er aan.
- Op mijn Youtube-kanaal zijn video's over vaderschap toegevoegd: bijv. https://www.youtube.com/watch?v=mfKPx5_20bM en <https://www.youtube.com/watch?v=BFk3CgVtMW4>
- In mei 2023 heb ik op uitnodiging van Vakblad Vroeg een lezing gegeven met als thema: *Vaders doen ertoe in de eerste 1000 dagen-periode* (en daarna) tijdens het congres 'Prille ouders, te Eindhoven. De lezingen heeft geresulteerd in het hoofdstuk 'Fathers matters' op mijn website www.bobderaadt.nl/fathersmatters.php
- Ik heb o.a. contact gehad met 'Veerkrachtige ouders', Sander Voesten (binnenkort verschijnt zijn boek 'Dubbel gevoel'), Matthijs van der Kooij (vadergroep in Capelle aan den IJssel), met Gerda Groen (Home-Start; onderzoek vaderbetrokkenheid) en met zorgverzekeraars (betrokken vaderschap waarderen in de zorgpolis!).

Publicaties:

- <https://www.vakbladvroeg.nl/knap-inkijkje-in-complexiteit-van-zwangerschapsvergiftiging-en-vroeggeboorte/> Knap inkijkje in complexiteit van zwangerschapsvergiftiging en vroeggeboorte; Vakblad Vroeg, 29-09-2023. *Recensie 'Niet alle kleine meisjes worden groot'* – Josje Swinkels.
- Een interview met Corrie Kole (counseling partner-relaties) over haar visie op partnerschap/man-vrouw-relaties, vaderschap en vaderemancipatie (interview op 12-09-2023), te vinden op https://www.youtube.com/watch?v=mfKPx5_20bM
- Een interview met coach/therapeut Albert van den Berge, over zijn vaderschap, hij heeft een burn-out gehad, als echtpaar/ouders hebben zij meerdere miskramen meegemaakt. Veel levenservaring opgedaan. Vindplaats: <https://www.youtube.com/watch?v=BFk3CgVtMW4> Interview op 12-09-2023.

Berichten:

Sinds 2020

2023 - 2024

KERELS

KETELS

BOUWEN AAN JE VADER-ZOON RELATIE
DOOR SAMEN TOFFE DINGEN TE DOEN!

Buitenleven ♦ Kampvuur ♦ Vaders onderling
Mannenmaaltijd van het vuur ♦ Kamperen
Avontuur met je zoon ♦ Hartje Veluwe

WANNEER

15 - 16 december 2023 van 16:00 tot 10:00
08 - 09 maart 2024 van 16:00 tot 10:00

LEEFTIJD

4 tot 12 jaar

LOCATIE

Outdoor locatie midden op de Veluwe

INVESTERING

€ 48,50 per vader, al je zonen zijn gratis!
(Inclusief overnachting en eten)

CONTACT

Daniel Hillebrand (06 5592 4244)

Tot ziens op de Veluwe?!

- [VakbladVroeg](#), (LinkedIn 05-10-2023): 'Niet alle meisjes worden groot' van de hand van [Josje](#) is een roman over een herkenbaar en meeslepend onderwerp. Een ingrijpende situatie die je diep raakt. Het boek, gebaseerd op ware gebeurtenissen, geeft een goede inkijk in de complexiteit van zwangerschapsvergiftiging en vroeggeboorte. Knap verwoordt, aldus VROEG-recensent [Bob Raadt](#). Volgens hem is het boek onderwerp herkenbaar in al z'n dynamische lagen. 'Het is een roman over gecompliceerd verdriet, onmacht, zorgzaamheid en veerkracht, onderlinge liefde, trouw en 'ieder z'n eigen weg'-gaan. Een leven dat intens geleefd wordt. Lisa, die zorg nodig heeft; zorg die mensenlevens verdiept.'
- Bericht van Saskia Assenbroek op LinkedIn, 09-10-2023: Eindelijk is het dan zover!
Na 1,5 jaar van schrijven, schrappen en veel gesprekken voeren is mijn boek er: Heb je mij gezien?

Hierin vertel ik mijn persoonlijke verhaal over mijn postpartum depressie en hoe ik mijn weg naar hulp en herstel vond.

Daarnaast komen 12 experts aan het woord die ieder vanuit hun vakgebied aangeven hoe de signalering, zorg en behandeling van deze vorm van depressie, beter kan en moet. Mijn boek is daarmee ook een pleidooi en oproep aan zorgprofessionals om vrouwen met deze klachten serieus te nemen en tijdig de klachten te herkennen en te erkennen.

Ik hoop dat mijn boek inzicht, steun en troost geeft aan ouders die zelf te maken hebben (gehad) met een postpartum depressie.

De boeklancering is op woensdag 1 november in Zoetermeer, in de jubileumweek van [Kansrijke Start VWS](#) en op de Dag van de Ervaringsdeskundige.

Ik vind het echt geweldig dat zoveel experts hebben meegewerkt om er een compleet en waardevol boek van te maken:

[Mijke Lambregtse-van den Berg](#) heeft het voorwoord geschreven

[Josje Swinkels](#) belicht de rol van de kraamverzorgende

[Andre De Vries](#) werkt als verloskundig actief huisarts en beschrijft welke signalen en klachten kunnen duiden op een postpartum depressie

[Peter Mulders](#) schrijft als psychiater over de complexiteit van oorzaken van een postpartum depressie, het vaststellen van de diagnose en de behandeling

[Simone van Leipsig-Beekman](#) geeft aan welke behandeling een psycholoog kan bieden en hoe belangrijk de therapeutische relatie is

[Bob Raadt](#) vertelt over het belang om de vaders/partners niet te vergeten

[Dr. Ineke de Kruijff, MD, PhD](#) legt uit welke impact een huilbaby heeft op het mentaal welzijn van de ouders

[Willemien Klazema](#) zet uiteen welke behoeften ouders van huilbaby's hebben

[Regina Flu](#) laat zien hoe je als professional rekening kunt houden met culturele diversiteit

[Margreth Hoek](#) neemt ons mee in de ontwikkeling van het ouderschap

[Madeleine De Vilder](#) geeft een mogelijkheid voor een preventieve aanpak

[Evelien Van Altena - van Kampen](#) wijst erop dat een postpartum depressie na volledig herstel zeker nog aandacht verdient om opgenomen te kunnen worden in het levensverhaal

[Zillah Holtkamp](#) maakt ons erop attent dat we ook stil moeten staan bij de impact van een postpartum depressie op het kind

Ik geef mijn boek in eigen beheer uit met de fantastische begeleiding van [Uitgeverij Klare Taal](#). Als je interesse hebt in mijn boek, helpt het mij om het boek al met een pre-order te bestellen.

Ga daarvoor naar: <https://lnkd.in/eVtyC3h6>

Ik vind het leuk als je in een reactie hieronder laat weten of je benieuwd bent naar het boek. Dan kan mijn boodschap verder verspreid worden!

Boekenplank:

📌 **Recensie 'Niet alle kleine meisjes worden groot' – Josje Swinkels** ¹⁰

Knap inkijkje in complexiteit van zwangerschapsvergiftiging en vroeggeboorte; Vakblad Vroeg, 29-09-2023

Baby, Recensies, Zwangerschap

---

¹⁰ Reactie van Josje Swinkels: 'Zoals de prachtige recensie van [Bob Raadt](#), die onlangs in [#VakbladVroeg](#) verscheen, waarvoor m'n hartelijke dank!' (op LinkedIn, 03-10-2023).

Recensie 'Niet alle kleine meisjes worden groot' door Bob de Raadt

'Niet alle meisjes worden groot' is een roman over een herkenbaar en meeslepend onderwerp. Een ingrijpende situatie die je diep raakt, als vrouw/moeder, als partner/vader, als familie. Het boek, gebaseerd op ware gebeurtenissen, geeft een goede inkijk in de complexiteit van zwangerschapsvergiftiging en vroeggeboorte. Knap verwoord!

Een zwangerschap die opeens een geheel andere wending krijgt. De roze wolk spat uit elkaar. Een ziekenhuisopname, een hectische bevalling, de kraamvrouw met ernstige medische problemen, een angstige strijd met dreigende levensgevaarlijke complicaties, de onmacht bij de partner-vader, de spanning bij Siem. Wie in de geboortezorg werkt, kent deze dynamische problematiek. Dan ken je de casuïstiek, de bijkomende hectiek voor ouders en familieleden, de onzekerheid en de machteloosheid. Dan zie je ook de veerkracht en de inzet van ouders (Rosalie en Arjan) en gezins- en familieleden (oudste zoon Siem en de moeder van Rosalie). "Het was alsof ik weer op de afdeling neonatologie aan het werk was!", was mijn gedachte bij het lezen van dit boek.

Vroeggeboorte

Na de vroeggeboorte wordt dochtertje Lisa ruim negen maanden opgenomen in het ziekenhuis. Een tijd vol spanning, vele gesprekken met ziekenhuismedewerkers, gesprekken met andere moeders met een kind op de afdeling. Ouderschap in een leerproces om hun kind te verzorgen, om hun dochter te leren begrijpen, om te leren om haar sondevoeding te geven, om de medische diagnose (Pierre Robin) te begrijpen en te bevatten. Ouderschap wat enorm onder druk staat, waarbij de moeder de intensieve zorg niet volhoudt en in een burnout terecht komt.

Veerkracht

Een GGZ-behandeltraject volgt, waarin de moeder langzamerhand weer grip krijgt op haar leven. Inzicht in de gegeven omstandigheden neemt toe. Zij krijgt veel steun vanuit haar directe sociale netwerk. Ook haar partner vindt zijn eigen weg in de moeilijke periode (energie halen uit zijn werk, terwijl het ook een vluchtweg is). Gaandeweg verbetert de leefsituatie van Lisa als chronisch beperkt kind enigszins. Ondanks alle moeiten en emoties komt de opvang van Lisa buiten het gezin toch alle

gezinsleden ten goede. Elke overgang is enorm wennen, voor iedereen. Kort na de geboorte van Bente, het derde kind van Rosalie en Arjan, na een spannende, en toch voorspoedige zwangerschapsperiode – Bente is een gezonde dochter – wordt Lisa ernstig ziek. Complicaties halen haar onverwachts onderuit.

Afscheid nemen

Een dramatisch moment. Rosalie en Arjan moeten afscheid van Lisa nemen. Het overlijden van Lisa overvalt iedereen, ook degenen die vanuit de hulpverlening voor Lisa gezorgd hebben. Er zijn bijzondere momenten tijdens het afscheid nemen; die zijn persoonlijk, dierbaar, meelevend. Lisa heeft op veel mensen indruk gemaakt. Dit blijkt ook tijdens en na de begrafenis waardoor de rouwperiode die volgt nog intenser wordt.

Dynamisch verhaal

Het boek is zeer toegankelijk en makkelijk leesbaar. Het onderwerp is herkenbaar in al z'n dynamische lagen. Het is een roman over gecompliceerd verdriet, onmacht, zorgzaamheid en veerkracht, onderlinge liefde, trouw en 'feder z'n eigen weg'-gaan. Een leven dat intens geleefd wordt. Lisa, die zorg nodig heeft; zorg die mensenlevens verdiept.

Onze recensent Bob de Raadt is freelance contextueel maatschappelijk werker, assistent onderzoek Erasmus MC, gastdocent Erasmus MC Academie, boekenrecensent/schrijver, vader & vadercoach, pastorale counseling/VaderGids-avonden, lid Connect2Grow/Connect2Fathers, blogger bij vakbond CGMV, lid KlankBordGroep Zuyd Hogeschool Sittard, eigenaar van www.bobderaadt.nl

+ *Je bent niet alleen. Hoe ga je om met het verlies van een dierbare?* – Isa Hoes & Merlijn Kamerling (2022) – Amsterdam: Uitg. Meulenhoff Boekerij (ISBN 978-90-225-9501-5; pp 223).

In '*Je bent niet alleen*' beschrijven moeder (Isa Hoes) en zoon (Merlijn Kamerling) hoe het is om te rouwen om iemand die heel dicht bij je stond. Zo dichtbij dat door het wegvallen van die persoon je leven totaal anders wordt. In het geval van Isa is dat haar man/partner Antonie en bij Merlijn is dat zijn vader. Dit boek is herkenbaar voor iedereen die een broer, zus, kind, ouder of partner verloren heeft.

De auteurs reiken in hun boek handvatten aan om in verschillende fasen in hun rouwproces overeind te blijven, in al het overspoelende verdriet, in de diepgaande leegte en de stille afwezigheid van de overleden persoon. De pijn, de onmacht, de openstaande vragen van het “waarom?”, het verdriet, het alleen-zijn, de eenzaamheid, de meedogenloosheid van een overlijden. En daarbij vertelt Isa haar eigen verhaal en beleving. Zo doet Merlijn dat ook. Merlijn, die zijn vader mist en de vragen die op hem afkomen. Een eerlijke en openhartige inkijk in hun leven na het verlies van Antonie. “Iemand van wie je veel houdt, is dood”. Afscheid nemen. De depressies bij Antonie, merkbaar, voelbaar aanwezig. De dreiging van suicide en dan toch het moment van zijn plotselinge dood, op 44-jarige leeftijd. Het opgebaard-zijn thuis, het maken van de kist, de begrafenis, het boek van Merlijn (*Nu ik je zie*^{11, 12, 13}), de uitvaart en het herdenken, de impact van bepaalde begrafenisnummers, de speeches, de reacties van familieleden en vrienden, de moeiten en pijn bij het leven dat ‘gewoon’ doorgaat: school, werk, vrienden, verplichtingen. Ook de begeleidingsgesprekken komen aan de orde, terugkerende helpende herinneringen, zelf een boek schrijven als zinvolle therapie. Voorbij de onzekerheid, voorbij het ‘zich altijd afgewezen voelen’, door de aandacht voor zijn binnenkant.

De zoektocht van Merlijn naar zijn vader is ook een bijzondere reis. Aangezien zijn vader een Bekende Nederlander is geworden, zijn er veel tv-opnamen van hem gemaakt en bewaard gebleven. Hij leert zijn vader daardoor beter kennen.

Bijzonder in het boek zijn de verliesverhalen van andere kinderen van Bekende Nederlanders of hun weduwe/weduwenaar. Boeiende interviews die de rauwe (‘rouwe’) werkelijkheid openhartig en oprecht weergeven. Deze gesprekken (interviews) verbinden en helpen om verder te kunnen gaan. Isa en Merlijn zoeken hen op: de nabestaanden van Herman Brood (zanger, schilder, kunstenaar), van Bibian Mentel (succesvol snowboardster), van schrijver Kluun, Humberto Tan die over zijn overleden broers en overleden moeder verteld en de

---

¹¹ Merlijn Kamerling (2020) *Nu ik je zie. Op zoek naar mijn vader* – Amsterdam: Uitg. Boekerij - ISBN 978 90 2258 2343. De bijzondere zoektocht van Merlijn Kamerling naar zijn vader. Het leven en de dood van Antonie Kamerling staan bij miljoenen mensen in het geheugen gegrift. Maar zijn zoon Merlijn weet helemaal niet zo veel van zijn vader. Sinds zijn dood heeft Merlijn nooit een aflevering van *GTST* bekeken, geen films van zijn vader opgezet of interviews gelezen. Hij wilde het niet en hij kon het misschien ook wel niet. Inmiddels is Merlijn begin twintig en voor hem voelt het soms alsof ook zijn eigen leven op een bepaalde manier stil is blijven staan en hij denkt dat dat iets met zijn vader te maken kan hebben. Voor het eerst gaat Merlijn daarom echt op zoek naar wie Antonie was. Merlijn bezoekt familieleden en vrienden die hij hiervoor altijd uit de weg ging. Hij praat met ze over Antonie, wat hij wilde, waarin ze op elkaar lijken. Wat weten zij van Antonie, van zijn depressies? En kunnen ze Merlijn helpen aan meer mooie herinneringen aan zijn vader? En wat vertelde hij in interviews? Hoe klinkt zijn stem? Kortom, in *Nu ik je zie* gaat Merlijn op zoek naar antwoorden in alles wat zijn vader heeft nagelaten.

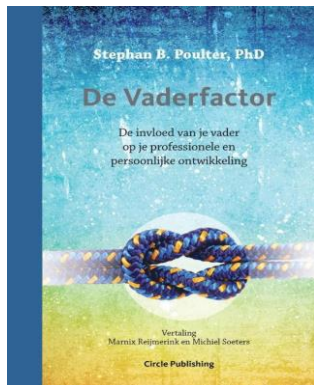
¹² ‘Tien jaar na zijn vaders dood durfde Merlijn op zoek te gaan: naar wie zijn vader eigenlijk was en uiteindelijk naar zichzelf, wat ontzettend moeilijk en ontzettend moedig is. Want als je zo’n zware stap durft te nemen kun je door met het leven.’ Isa Hoes.

¹³ ‘Als hij aan het slot het graf van zijn vader op Zorgvlied bezoekt, komt hij tot een prachtige verzoening: “Ik zag mijn vader en ik zie mezelf.”’ *NRC Handelsblad*.

moeder van Marjan Huydts (actrice).

Deze ontmoetingen bevestigen de titel van het boek: *'Je bent niet alleen'* en zijn zinvolle aanvullingen op de ervaringen van Isa en Merlijn. Ervaringen, evenals de gesprekken zelf, die helpen bij de vraag 'Hoe ga je om met het verlies van een dierbare?' Ervaringsdeskundigen, die leren van elkaar. Ook dat is dierbaar.

✚ **Stephen B. Poulter (2006, 2019 Ned. vert.) *De Vaderfactor. De invloed van je vader op je professionele en persoonlijke identiteit* – Heeze: Circle Publishing, pp 284, €32,50.**

Dit boek is een aanrader voor wie vastloopt in z'n werk, in eigen karakter- en communicatiepatronen, in terugkerende valkuilen. Voor wie zoekt naar diepere gronden in zichzelf en naar een uitweg naar bewust, relationeler gedrag. Een transitie naar voldoening, betrokkenheid en zinvol leven (en werken). Voor degenen die in hun gedrag op één of andere manier de invloed van hun vader herkennen. Het boek helpt de lezer om na te denken over wat de schrijver 'de vaderfactor' noemt.

De betekenis van de vaderfactor, bezien

- vanuit 4 verschillende soorten **gehechtheid/hechting** (m.n. de emotionele band tussen jou en je vader):
  1. ambivalent (willekeurig, niet doelgericht, inconsequent),
  2. vermijnd (moeite met emoties, moeite met fysiek contact en moeite met empathische communicatie),
  3. depressief (symptomen/aspecten van sombere stemmingen en stemmingswisselingen)
  4. veilig (de ideale hechtingsstijl: het vermogen om de behoeften van een kind emotioneel te lezen, erop te reageren en er inzicht in te krijgen),> want alle relaties zijn gebaseerd op het fenomeen 'hechting'.
- **de regels van je vader: de uitgesproken en de (juist) onuitgesproken regels**¹⁴, van jouw vader, van je grootvader, over allerlei zaken, dingen, personen, visies/meningen, over werk, relaties, ethiek en geldzaken. Dat is iemands interne 'boek met regels' (subtiel gevormd, vanuit belevingen en interpretaties, vanuit geïnternaliseerde emoties). De regels die je gedrag, gedachten en overtuigingen sturen, vormen en beïnvloeden. Psychologische pijnpunten, soms met vergaande consequenties in de zelfbeleving/zelfbeschouwing en met gevolgen voor iemands zelfvertrouwen en zelfbeeld.

---

¹⁴ De impact van ongeschreven regels op de ontwikkeling van een kind, vanaf de babyfase t/m de fase van adolescentie is uitvoerig beschreven door de gezins- en familietherapeut Virginia Satir (1916-1988) in haar boeken *'Mensen maken mensen'* en *'Gezinstherapie'*.

- De **vaderschapsstijl** (dagelijks contact, gedrag en communicatie met je vader):
  1. de afwezige vader: Zorgt voor depressieve gevoelens en veroorzaakt niet zelden het imposter syndrome¹⁵: twijfel aan eigen kunnen, schaamte, het gevoel dat je door de mand valt.
  2. De carrièretijger-vader: Voor deze vader zijn bereikte resultaten en uiterlijk vertoon belangrijk. Hij leert zijn kinderen dat het draait om scores en winnen. Als volwassene kunnen ze onzeker worden en de mening van anderen belangrijker vinden dan hun eigen gevoelens. Ze moeten voldoen aan een onzichtbare eis: het is nooit goed genoeg.
  3. De tijdbomvader: Deze vader was onvoorspelbaar, bijvoorbeeld door drugs- of alcoholgebruik. Hij had plotselinge woede-uitbarstingen, waardoor deze kinderen al jong leerden om anderen te 'lezen'. Ze waren vaak vredesbewaarder, hebben een groot verantwoordelijkheidsgevoel en zijn als volwassene vaak conflictvermijdend.
  4. De passieve vader: De stabiele, hardwerkende, emotioneel afstandelijke man. Nauwelijks betrokken bij zijn kinderen, enthousiasmeerde of motiveerde hen niet. Dit zijn de hardwerkende, loyale werknemers, die vaak moeite hebben om emotionele verbintenissen aan te gaan.
  5. De mentor vader: Volgens Poulter valt slechts 10 procent van de vaders in deze categorie: het zijn de vaders die we allemaal zouden willen hebben, of zelf willen zijn. Hij ondernam activiteiten met zijn kinderen, gaf hen vertrouwen, en leerde hen over emoties. Zijn kinderen worden later vaak stabiele, verantwoordelijke leiders.

Zeven thema's:

Al deze aspecten worden in het boek uitgebreid besproken en toegelicht aan de hand van persoonlijke voorbeelden (cases van mannen en vrouwen), stellingen, scenario's, een vaderfactorchecklist en thema's. Poulter, klinisch psycholoog, noemt zeven grote vaderschapsthema's die invloed kunnen hebben op jouw leven en werkt die consequent uit. Het gaat dan om de invloed van (de correlatie met gedragspatronen): schaamte, zelftwijfel, gebrek aan focus, gebrek aan motivatie, gebrek aan persoonlijke verantwoordelijkheid, emotionele onvolwassenheid en faalangst. En dat zijn aspecten, zoals zij voorkomen in werkgerelateerde en/of persoonlijke omstandigheden en die terug te voeren zijn op de invloed van je vader, de vaderfactor.

Reflectie

Het boek leest makkelijk, geeft herkenbare voorbeelden en nodigt uit tot zelfbeschouwing en reflectie. Volop stof tot nadenken dus. De lezer dient wel een open houding te hebben om na te denken over vaak hardnekkige, pijnlijke, 'goed getrainde' patronen. Te willen nadenken over lastige issues, vanuit je eigen historisch perspectief. Alle reflectieve doordenkingen nodigen uit tot het innemen van een eigen positie, een eigen invloed om te leren omgaan met de aanwezige 'blokkades' en om milder naar jezelf te kijken en om voor een andere aanpak te kiezen. Vanuit een innerlijke dialoog met jezelf, niet meer conform 'jouw vader', maar eigen keuzes. Als transitie, vol creativiteit, in een verschuiving naar het besef van innerlijke kwaliteiten, als oprechtheid, hoop, compassie, liefde, empathie.

Handreikingen

Aan het eind van het boek geeft Poulter handreikingen om vanuit de negatieve vaderfactor te komen tot veranderingen als kracht. Deze ombuigingen komen door eigen invloed tot stand. Per vaderschapsstijl reikt hij deze tien krachtfactoren aan.

---

¹⁵ Iemand met het Imposter Syndroom, ofwel bedriegerscomplex, heeft de hardnekkige gedachte dat hij of zij anderen misleidt op het vlak van de eigen deskundigheid. Het komt er in het kort op neer dat iemand denkt niet over de juiste kwaliteiten te bezitten, terwijl diegene wel degelijk competent is.

Van schaamte en faalangst naar **inzicht en begrip**;
van angst en ontwijken naar **zelfvertrouwen en veiligheid**;
van gebrek aan motivatie en twijfel naar **moed en mentale kracht** ,
van boosheid en gebrek aan ethiek naar de kracht van **compassie en stabiliteit**;
naar **leiderschap en visie**.

Eigen vaderkracht

Want jij bent jouw vader niet. Kom tot jouw eigen vaderkracht, ontwikkel jouw vaderfactor. Ontsluit je interne blokkades en transformeer hen tot jouw krachtbronnen. Tot slot geeft de auteur tien waardevolle compassievolle aanbevelingen en tips per vaderschapsstijl om tot transitie en verandering te komen. En hij geeft zeven stappen naar succesvolle toepassing van zijn handreikingen. Stuk voor stuk nuttige, praktische en uitvoerbare tips.

Denkstof

Het boek is prettig leesbaar, geeft veel inhoudelijke analyse en gaat diep in op het ontstaan van vroege gedragingen en persoonlijke achtergronden (communicatiepatronen en belevingen). Het geeft veel denkstof en het vraagt van de lezer doorzettingsvermogen om te reflecteren over eigen gedragspatronen, interpretaties, historie en ervaren ongemak in werksituaties en in het persoonlijke leven. Soms is het boek confronterend en daarin ligt juist de kracht om tot effectieve reflecties en veranderingen te komen. Een uitdagend boek wat jou als lezer veel inzichten op kan leveren. Bovendien reikt de auteur krachtbronnen en -factoren aan om te groeien naar een eigen stijl en inhoud van jouw vaderfactor. Een krachtig boek en om die reden van harte aanbevolen.

📖 **Willem Bisseling (2019, 7^e herziene en uitgebreide druk – april 2022) *Vader op komst. Wat je als moderne vader kunt verwachten(en doen!)* – Amsterdam: Meulenhoff Boekery BV; ISBN 978-90-225-9533-6; 292 pp.**

Vaderbril

Willem Bisseling (1982) is literair agent en schrijver en dat is goed te merken in dit boek. De hoofdstukken hebben humorvolle titels, die direct raken en die je als lezer/vader meteen op sleeptouw nemen de wereld in van de 'zwangere' vader. De auteur heeft zijn boek ingedeeld in vier hoofdthema's: de zwangerschap, de bevalling, de kraamtijd en de komst van het tweede kind. Een veelheid aan onderwerpen, gezien door de vaderbril van de schrijver.

Praktische zaken

Vaderschap betekent het verrichten van veel denkwerk, bezig zijn met voorbereidende en organisatorische aspecten, informatie over het regelen van allerlei praktische zaken verzamelen. Kortom: in het boek blijft niets onbesproken en dat is de waarde van dit boek. Een greep uit de beschreven ervaringen en thema's:

- de ontwikkeling van een baby,
- over de verloskundige en de kraamzorg,
- het geven van (werk)namen,
- het erkennen van je kind,

- over oppas en dagopvang,
- over de geboorte en pijnbestrijding,
- over fles- en borstvoeding,
- over huilgedrag en nachtrust,
- over kraambezoek,
- de eerste vakantie met je baby.

Een bonte stoet aan items, tips, adviezen, lijstjes en aandachtspunten. Eyeopeners in een nieuwe, onbekende wereld voor aanstaande vaders of bruikbare reminders als de lezer al kinderen heeft.

Ervaring

De auteur maakt gebruik van zijn eigen ervaringen en geeft daardoor nuttige adviezen, die de lezer op weg helpen om zich te oriënteren in de wereld van preconceptie, zwangerschap, aanstaand ouderschap, rondom de bevalling en het leven na de bevalling. Hij vertelt openhartig over het vallen en opstaan in het nieuwe bestaan, de taakverdeling tussen beide ouders, intimiteit na de bevalling, adviezen van en de bezoeken aan het consultatiebureau. De kraamhulp krijgt goede credits, vanwege de uitstekende kraamzorg die zij levert. Onverwachts zijn de ouders daar enorm mee geholpen.

Hulpbron

Het boek is prettig geschreven, goed leesbaar, overzichtelijk ingedeeld, de auteur schrijft met humor en 'Vader op komst' bevat een schat aan informatie. Het helpt je als –aanstaande – vader echt op weg als kompas in de geboortezorg. Compliment aan de schrijver om de veelheid van onderwerpen op deze wijze aan te bieden. Professionals in de geboortezorg kunnen deze handreiking prima aanbevelen aan vaders die op zoek zijn naar ervaringen van een andere vader. Ook dat is vadersupport en helpt vaderemancipatie te bevorderen.

 Gesprekskaartjes: Kimberley Roerdink (www.kimberleyroerdink.nl)
'Reminders voor verbindend ouderschap' (ISBN 978-90-832505-8-8) en
'GevoelsRijk', hulpkaartjes 'leren omgaan met gevoelens' (ISBN 978-90-83505-6-4)

Kimberley Roerdink, psycholoog en gezinstherapeut, heeft op grond van haar jarenlange ervaring prachtige, kleurrijke kaartjes gemaakt. Op deze gesprekskaartjes (*Reminders voor verbindend ouderschap*) staan waardevolle teksten en uitgangspunten, als je als ouders op zoek bent naar een vorm van 'verbindend ouderschap'. Roerdink werkt vanuit een visie op verbinding, afstemming en emotieregulatie. Als steun voor het ontwikkelen van authentiek, veerkrachtig en gevoelsrijk ouderschap. Zodat de ouder zicht krijgt op persoonlijke gevoelens & emoties, gedachten, lichaamssignalen en de eigen mindset. "Opvoeden begint en eindigt bij ouders", bij vaders, bij moeders, als ouders! Zij stelt belangrijke vragen, als: 'Hoe wil je herinnerd worden als ouder/vader/moeder?' 'Welke boodschap wil je je kind meegeven in het leven?'

NEW PUBLICATIONS - This is the September 2023 edition of the SIRG-FCAR¹⁶ newsletter.

Atkin, A. L., HaRim Ahn, L., & Yi, J. (2023). The relationship between mother and father racial-ethnic socialization profiles and family cohesion and sociopolitical values among Asian American adolescents. *Journal of Adolescence*. <https://doi.org/10.1002/jad.12238>

Bendall, C., & Mitchell, G. (2023). The shared parental leave framework: Failing to fit working-class families? *International Journal of Discrimination and the Law*, 0(0), 1-22. <https://doi.org/10.1177/13582291231199371>

Bendel-Stenzel, L. C., An, D., & Kochanska, G. (2023). Revisiting the debate on effects of parental power-assertive control in two longitudinal studies: early attachment security as a moderator. *Attachment & Human Development*. <https://doi.org/10.1080/14616734.2023.2262979>

Bendel-Stenzel, L. C., An, D., & Kochanska, G. (2024). Elucidating mechanisms linking mothers' and fathers' mind-mindedness in infancy with children's self-regulation at early preschool age. *Journal of Experimental Child Psychology*, 238, 105782. <https://doi.org/10.1016/j.jecp.2023.105782>

Cioffi, C. C., Browning O'Hagan, A. M., Halvorson, S., & DeGarmo, D. S. (2023). A randomized controlled trial to improve fathering among fathers with substance use disorders: Fathering in recovery intervention. *Journal of Family Psychology*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1037/fam0001134>

Copeland, D. B., Harbaugh, B. L., Sams-Abiodun, P., & Montigny, F. (2023). Perceptions of Urban Father Support in Early Parenthood: A Critical Incident Analysis. *Comprehensive Child and Adolescent Nursing*. <https://doi.org/10.1080/24694193.2023.2250448>

Deindl, P., Witting, A., Dür, M., Berger, A., Klebermass-Schrehof, K., Singer, D., Giordano, V., & Fuiko, R. (2023). Perceived stress of mothers and fathers on two NICUs before and during the SARS-CoV-2 pandemic. *Scientific Reports*, 13(14540). <https://doi.org/10.1038/s41598-023-40836-9>

Fagan, J., Cabrera, N., & Iglesias, A. (2023). Trajectories of Low-income Mothers' and Fathers' Engagement in Learning Activities and Child Academic Skills. *Journal of Child and Family Studies*. <https://doi.org/10.1007/s10826-023-02682-1>

Fernandez-Basanta, S., Rodriguez-Pérez, R., Coronado, C., & Movilla-Fernández, M-J. (2023). Knight by force and wounded, protecting without a shield: A meta-ethnography of men's experiences after an involuntary pregnancy loss. *Midwifery*. <https://doi.org/10.1016/j.midw.2023.103827>

Fletcher, R., Regan, C., May, C., White, S., & St-George, J. (2023). Developing a text message intervention for fathers with partners experiencing perinatal depression or anxiety.

---

¹⁶ The [Special Interest Research Group on Father-Child Attachment and Relationships](#) (SIRG-FCAR) of the Society for Emotions and Attachment Studies (SEAS)

Journal of Reproductive and Infant Psychology, 1-13.
<https://doi.org/10.1080/02646838.2023.2262506>

Fortune, A., Perkins, E., Paize, F., Palanisami, B., & Gladstone, M. (2023). Managing mothers' and fathers' uncertainty during their journey through early neurodevelopmental follow-up for their high-risk infants - A qualitative account. *Child: Care, Health and Development*, 1–12.
<https://doi.org/10.1111/cch.13168>

Gershfeld-Litvin, A., Ressler, I., & Bar Yosef, Y. (2023). Experiences of pregnancy loss in Israeli first-time expecting fathers: A qualitative study. *Psychology of Men & Masculinities*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1037/men0000451>

Granner, J. R., Lee, S. J., Burns, J., Herrenkohl, T. I., Miller, A. L., & Seng, J. S. (2023). Childhood maltreatment history and trauma-specific predictors of parenting stress in new fathers. *Infant Mental Health Journal*, 1-14. <https://doi.org/10.1002/imhj.22084>

Güleç Satır, D. (2023). Examining online information-seeking behaviours and antenatal anxiety of expectant fathers. *Midwifery*, 125, 103800. <https://doi.org/10.1016/j.midw.2023.103800>

Hampanda, K., Scandlyn, J., Fasano, M., Matenga, T. F. L., Onono, M., Odwar, T. O., Mutale, W., Shankalala, P., Chi, B. H., Turan, J. M., & Abuogi, L. L. (2023). Money, chores and emotional support: Kenyan and Zambian fathers' perceptions of male partner involvement in maternal and infant health within the context of HIV, *Culture, Health & Sexuality*. 1-16. <https://doi.org/10.1080/13691058.2023.2249078>

Hsiao, H. (2023). A cross-national study of family-friendly policies, gender egalitarianism, and work–family conflict among working parents. *Plos One*, 18(9).
<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0291127>

Hughes, S., Junuzovic-Zunic, L., Mostafa, E., Weidner, M., Ozdemir, R. S., Daniels, D. E., Glover, H., Göksu, A., Konrot, A., & St Louis, K. O. (2023). Mothers' and fathers' attitudes toward stuttering in the Middle East compared to Europe and North America. *International journal of Language & Communication Disorders*, 1-15. <https://doi.org/10.1111/1460-6984.12952>

Ji, W., Lan, R. M., Ma, P., Zhang, H., & Fan, L. (2023). Maternal Positive Coparenting and Adolescent Ego-Identity: The Chain Mediating Role of Fathers' Marital Satisfaction and Adolescent Peer Relationships. *Frontiers in Psychology*, 14,
<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1227941>

Kaner, A., Cwikel, J., & Segal-Engelchin, D. (2023). The transition to fatherhood – evaluation of an online intervention for New fathers. *Psychology, Health & Medicine*, 1-9.
<https://doi.org/10.1080/13548506.2023.2260600>

Lei, Y., Wand, Y-Y., Wan, J-M., Patel, C., & Li, H. (2023). Association between negative parent-related family interactions and child social anxiety: A cross-cultural systematic review and meta-analysis. *Journal of Anxiety Disorders*, 1-39.
<https://doi.org/10.1016/j.janxdis.2023.102771>

- Li, X., Zhou, D., Duan, T., & Xu, S. (2023). Parental Migration, Social Relationships, and Left-Behind Adolescents' Mental Health in Rural China: Examining Gender Differences. *Applied Research in Quality of Life*. <https://doi.org/10.1007/s11482-023-10208-6>
- Lin, C-W., Lieu, H-M., Chieh-Yu, L., & Chu, Y-H. (2023). Effects of parents' voice on reducing heel puncture pain in high-risk newborns: A randomized controlled trial. *Nursing in Critical Care*. <https://doi.org/10.1111/nicc.12966>
- Lyons, T., Hennesey, T., & Noonan, M. (2023). A systematic review of qualitative evidence: Perspectives of fathers whose partner experienced postpartum psychosis. *Journal of Advanced Nursing*, 1-17. <https://doi.org/10.1111/jan.15832>
- Machado, M. S., Almeida, C. R. S., Schoppe-Sullivan, S. J., Santos da Silva, P., & Frizzo, G. B. (2023). Psychosocial Factors Associated with Coparenting Support among Brazilian Adoptive Parents. *Adoption Quarterly*, 1-23. <https://doi.org/10.1080/10926755.2023.2257675>
- Mack, J. T., Brunke, L., Staudt, a., Kopp, M., Weise, V., & Garthus-Niegel, S. (2023). Changes in relationship satisfaction in the transition to parenthood among fathers. *Plos one*. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0289049>
- Marrara, J. A., Campagna, A. X., Goodman, S. H., Gartstein, M. A., Hancock, G. R., Stowe, Z. N., Newport, D. J., & Knight, B. T. (2023). Associations between mothers' and fathers' depression and anxiety prior to birth and infant temperament trajectories over the first year of life: Evidence from diagnoses and symptom severity. *Journal of Affective Disorders*. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2023.09.023>
- Marsack-Topolewski, C. N. (2023). Fathers of Adult Children with Autism: Examination of Caregiver Burden, Social Support, and Quality of Life. *Journal of Child and Family Studies*. <https://doi.org/10.1007/s10826-023-02673-2>
- Matijaš, M., Lovrić, B., & Nakić Radoš, S. (2023). From Work-To-Family Conflict to Father-Infant Bonding: The Role of Marital Satisfaction. *Journal of Family Issues*, 0(0). <https://doi.org/10.1177/0192513X231204017>
- Pinquart, M. (2023). Attachment Security with Mothers and Fathers: A Meta-Analysis on Mean-Level Differences and Correlations of Verbal Attachment Measures. *Journal of Child and Family Studies*. <https://doi.org/10.1007/s10826-023-02585-1>
- Ramaj, K. (2023). Predictors of Positive and Negative Parenting Practices Among Mothers of Two-to-Three-Year-Old Children: Findings From Tirana, Albania. *Journal of Family Issues*, 1-38. <https://doi.org/10.1177/0192513X231198593>
- Rashidi, F., Mirghafourvand, M., & Malakouti, J. (2023). Fear of childbirth and its relationship with anxiety and depression among Iranian fathers: a descriptive study. *Journal of Reproductive and Infant Psychology*, 1-14. <https://doi.org/10.1080/02646838.2023.2256785>
- Reyes, A. M., & Shang, Y. (2023). Geographic relocation in response to parents' health shocks: Who moves and how close? *Journal of Marriage and Family*, 1-23. <https://doi.org/10.1111/jomf.12939>

Rosslund, A., Hagelund, S., Mayor, J., & Kartushina, N. (2023). Mothers' and fathers' infant-directed speech have similar acoustic properties, but these are not associated with direct or indirect measures of word comprehension in 8-month-old infants. *Journal of Child Language*, 1-26. <https://doi.org/10.1017/S0305000923000557>

Rothenberg, W. A., & Bornstein, M. H. (2023). Cognitive and Socioemotional Caregiving in Mothers, Fathers, and Children's Other Caregivers from 51 Low- and Middle-Income Countries. *Parenting*, 1-22. <https://doi.org/10.1080/15295192.2023.2250827>

Spencer, E., & Dillon, J. (2023). *Family in Children's and young Adult Literature*. Routledge Taylor & Francis Group. <https://www.routledge.com/Family-in-Childrens-and-Young-Adult-Literature/Spencer-Craig/p/book/9781032217048>

Taylor, H., Flynn, C., Harrigan, S., Bartels, L., & Dennison, S. (2023). Caregiver views on father-child contact in prison during the COVID-19 pandemic: implications for the use of video visits. *Current Issues in Criminal Justice*, 1-19. <https://doi.org/10.1080/10345329.2023.2225244>

Tian, Z., Hazen, N., & Jacobvitz, D. B. (2023). Triadic family interactions at 2 years: The role of prenatal marital quality and infants' attachment configuration with mother and father. *Attachment & Human Development*, 1-20. <https://doi.org/10.1080/14616734.2023.2257677>

Van Der Gaag, N., Gupta, T., Heilman, B., Barker, G., & Van Den Berg, V. (2023). *State of the World's Fathers: Centering care in a world in crisis*. Washington, DC: Equimundo. <https://dspace.ceid.org.tr/xmlui/handle/1/2209>

Waal, N., Van Den Heuvel, M. I., Nyklicek, I., Pop, V. J. M., & Boekhorst, M. G. B. M. (2023). Paternal bonding in pregnancy and early parenthood: a qualitative study in first-time fathers, *Journal of Reproductive and Infant Psychology*, 1-16. <https://doi.org/10.1080/02646838.2023.2252890>

Williams, H. J., Broomé, R. E., & Markette, N. (2023). Fathers' Lived-Experience of Childbirth: A Descriptive Phenomenological Psychological Inquiry. *Journal of Humanistic Psychology*, 1-21. <https://doi.org/10.1177/00221678231194096>

Yoleri, S. (2023). Children's temperament as predictor of father involvement. *Current Psychology*. <https://doi.org/10.1007/s12144-023-05173-0>

Zhang, N., Zhang, J., Gewirtz, A. H., & Deater-Deckard, K. (2023). Linking observing and nonreactivity mindfulness to parenting: Moderated direct and indirect effects via inhibitory control. *Journal of Family Psychology*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1037/fam0001152>

Zohouri, S., Faramarzi, M., & Jahromi, R. G. (2023). Impact of Expectant Father's Depression on Health-Promoting Behaviors and Marital Adjustment. *The American Journal of Family Therapy*, 1-14. <https://doi.org/10.1080/01926187.2023.2246027>